

1 Förslag till lag om miljödomstolar

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller handläggning av mål i miljödomstol och Miljööverdomstolen samt handläggning av mål enligt denna lag i Högsta domstolen.

De tingsrätter som regeringen bestämmer ska vara miljödomstolar. Regeringen bestämmer miljödomstolarnas domsområden.

Miljööverdomstol är Svea hovrätt.

2 § En miljödomstol handlägger mål eller ärende enligt föreskrifter i miljöbalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), expropriationslagen (1972:719), plan- och bygglagen (1987:10) eller annan lag.

Ett mål vid en miljödomstol inleds genom att talan väcks vid miljödomstolen eller genom att en förvaltningsmyndighets eller en kommuns beslut överklagas till miljödomstolen.

3 § I mål som inleds genom att talan väcks vid miljödomstol samt vid Miljööverdomstolens och Högsta domstolens prövning av mål som avses i denna lag tillämpas rättegångsbalkens regler om tvistemål i vilka saken är sådan att förlikning är tillåten om annat inte föreskrivs i denna lag eller i annan lag.

I mål som överklagats till miljödomstolen tillämpas rättegångsbalken i den utsträckning som anges i 2 och 3 kap.

I ärenden tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I fråga om domstolarnas sammansättning tillämpas denna lag även vid handläggning av ärenden.

Om domstolarna

4 § I en miljödomstol ingår lagfarna domare, tekniska ledamöter och särskilda ledamöter. Miljödomstolens ordförande ska alltid vara lagfaren domare.

Vid huvudförhandling samt när en tillståndsfråga enligt miljöbalken avgörs i sak ska miljödomstolen bestå av fyra ledamöter. Minst en av dessa ska vara lagfaren domare. Om ett mål är av enkel beskaffenhet får domstolen bestå av två ledamöter.

Miljödomstolen är i andra fall än de som avses i andra stycket vid avgörandet av ett mål domför med två ledamöter. När två eller flera ledamöter deltar i ett avgörande bör minst en av ledamöterna vara teknisk ledamot eller särskild ledamot.

Utöver vad som föreskrivs i andra och tredje stycket får ytterligare två ledamöter ingå i domstolen om det är påkallat med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad.

Om någon av ledamöterna får förhinder sedan en huvudförhandling eller motsvarande handläggning har påbörjats är domstolen domför om en av ledamöterna är lagfaren domare.

Om en undersökning som avses i 1 kap. 18 § har gjorts, får målet avgöras av den ledamot eller de ledamöter som gjort undersökningen om minst en ledamot är lagfaren domare och parterna samtycker.

5 § En miljödomstol är i mål där talan väckts vid domstolen domför med en lagfaren domare vid handläggning som inte sker vid huvudförhandling. Detsamma gäller vid huvudförhandling i fall som avses i 1 kap. 3 a § andra och tredje stycket rättegångsbalken samt i mål om utdömande av vite på särskild talan av myndighet och i mål om tilläggsavgift enligt 10 kap. 7 § plan- och bygglagen (1987:10).

6 § En lagfaren domare i miljödomstol får i ett mål som överklagats till domstolen ensam

1. meddela beslut som avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

2. meddela annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

3. avgöra fastighetsbildningsmål när enskild part och de företrädare för allmänt intresse som hörts är överens om utgången, och

4. besluta om avvisning eller avskrivning av mål samt avgöra andra mål av enkel beskaffenhet än sådana som avses i 4 § andra stycket.

I fråga om förberedande åtgärder äger 1 kap. 3 e § rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

7 § Tingsrätten utser de lagfarna domarna i miljödomstolen.

Regeringen eller den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer utnämner eller förordnar tekniska ledamöter och särskilda ledamöter i miljödomstol.

Ett tekniskt råd ska ha teknisk eller naturvetenskaplig utbildning och erfarenhet av sådana sakfrågor som domstolen prövar. De särskilda ledamöterna ska ha erfarenhet av frågor som faller inom Naturvårdsverkets eller Boverkets eller Lantmäteriets verksamhetsområde eller av industriell, kommunal eller areell verksamhet.

8 § I Miljööverdomstolen ingår som domare lagfarna ledamöter och tekniska ledamöter.

Miljööverdomstolen är domför med fyra ledamöter, av vilka minst tre ska vara lagfarna. Om en av de lagfarna ledamöterna får förhinder sedan huvudförhandling eller handläggning har påbörjats, är rätten ändå domför. Fler än fem ledamöter får inte delta utom i fall som avses i 3 kap. 9 §.

Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd ska Miljööverdomstolen bestå av tre lagfarna domare. En teknisk ledamot får dock ingå i rätten i stället för en av de lagfarna ledamöterna.

I fråga om beslut om avskrivning efter återkallelse är Miljööverdomstolen domför med en lagfaren domare.

I fråga om förberedande åtgärder tillämpas 2 kap. 4 § femte stycket rättegångsbalken.

9 § Svea hovrätt utser de lagfarna domarna i Miljööverdomstolen. Tekniska ledamöter ska ha teknisk eller naturvetenskaplig utbild-

ning och erfarenhet av sådana sakfrågor som domstolen prövar. Regeringen eller den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer utnämner eller anställer tekniska ledamöter.

Bestämmelser som gäller för alla slag av mål och ärenden

10 § I fråga om jäv mot den som handlägger mål enligt denna lag gäller bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare.

11 § Ett mål eller ett ärende handläggs vid den miljödomstol inom vars domsområde den fastighet eller byggnad eller anläggning eller verksamhet eller åtgärd som målet eller ärendet gäller i huvudsak är belägen, bedrivs eller vidtas eller ska bedrivs eller vidtas.

Om det finns särskilda skäl får en miljödomstol handlägga ett mål eller ett ärende som enligt första stycket ska handläggas av en annan miljödomstol. Annars ska målet eller ärendet överlämnas till den miljödomstol som avses i första stycket. Målet eller ärendet ska anses ha kommit in samma dag som det kom in till den miljödomstol som först tog emot skrivelsen.

12 § Frågor om miljödomstolarnas inbördes behörighet får utom i fall som avses 10 kap. 20 § andra stycket rättegångsbalken inte tas upp av högre rätt.

13 § En miljödomstol får för gemensam handläggning lämna över ett mål till en annan miljödomstol, om det vid den andra miljödomstolen förekommer något mål som har nära samband med det förstnämnda och överlämnandet kan ske utan avsevärd olägenhet för någon part.

Överlämnande av mål mellan miljödomstolar får också ske om det annars finns särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

14 § Väcker någon talan vid miljödomstolen om förbud mot miljöfarlig verksamhet eller om skyldighet för den som utövar eller ämnar utöva sådan verksamhet att vidta försiktighetsåtgärder och är frågan om tillstånd till verksamheten enligt miljöbalken under prövning eller kommer den under prövning innan miljödomstolen

har avgjort målet, får miljödomstolen inte avgöra målet förrän tillståndsfrågan har prövats.

15 § Gemensamt med ett mål som har inletts genom att talan väcks vid domstolen får miljödomstolen handlägga även andra sådana mål mellan samma eller olika parter, om det med hänsyn till utredningen och övriga omständigheter är lämpligt.

16 § Vid omröstning ska först lagfarna domare säga sin mening, därefter de tekniska ledamöterna och sist de särskilda ledamöterna. I fråga om omröstning gäller i övrigt 16 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar.

17 § Statliga myndigheter och kommuner är skyldiga att utan ersättning till domstolarna låna ut de lokaler som domstolarna behöver för sina sammanträden, förutsatt att lokalerna inte är upptagna för det huvudsakliga ändamålet. Upplåtaren ska få ersättning för de särskilda kostnader som sammanträdet medför.

18 § Om det är lämpligt får en eller flera ledamöter av domstolen göra undersökning på platsen. Parterna ska ges tillfälle att vara närvarande vid en sådan undersökning.

2 kap. Mål som överklagats till miljödomstolen

Inledningen av förfarandet

1 § Utöver bestämmelserna om överklagande av en förvaltningsmyndighets avgörande i 23–25 §§ förvaltningslagen (1986:223) gäller vid tillämpningen av denna lag vad som föreskrivs i denna paragraf.

Klaganden bör uppge de bevis han eller hon vill åberopa och vad som ska styrkas med varje bevis.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Särskilda bestämmelser om överklagande finns i 15 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och i plan- och bygglagen (1987:10).

2 § Om en enskild överklagar en förvaltningsmyndighets avgörande, är den förvaltningsmyndighet som först beslutat i saken motpart till den enskilde sedan handlingarna i målet överlämnats till miljödomstolen, om inte annat är särskilt föreskrivet.

I mål som gäller planer enligt plan- och bygglagen (1987:10) är alltid kommunen den enskildes motpart.

I mål som gäller beslut av en tillståndsmyndighet som avses i 9 kap. 8 § eller 11 kap. 9 b § miljöbalken är länsstyrelsen i det län där en verksamhet eller motsvarande är belägen den enskildes motpart.

Vad som sägs i första stycket gäller inte när det är en lantmäterimyndighets beslut som har överklagats eller när en ideell förening som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken överklagar.

Överlämnande av överklagande m.m.

3 § Har ett överklagande getts in till en miljödomstol i stället för till den förvaltningsmyndighet som meddelat det överklagade avgörandet, ska miljödomstolen överlämna överklagandet till förvaltningsmyndigheten. Överklagandet ska anses ha kommit in till förvaltningsmyndigheten den dag det kom in till miljödomstolen.

Brister i överklagandet m.m.

4 § Om ett överklagande innehåller en brist, får miljödomstolen förelägga parten att avhjälpa bristen inom en viss tid med upplysning om att överklagandet annars kan komma att avvisas. Om ett föreläggande inte leder till att en brist avhjälps och om det därför inte går att pröva överklagandet, får överklagandet avvisas.

Allmänt om handläggningen

5 § En miljödomstol ska se till att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Vid behov ska domstolen anvisa hur utredningen ska kompletteras. Överflödigt utredning får avvisas.

6 § Förfarandet hos miljödomstolen är skriftligt.

I handläggningen får ingå muntlig förhandling beträffande en viss fråga, när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av målet. Miljödomstolen ska hålla muntlig förhandling, om enskild som för talan i målet begär det samt förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar emot det.

Skriftväxlingen

7 § Ett överklagande med tillhörande handlingar ska tillställas en motpart eller sakägare eller någon annan mot vilken en åtgärd ifrågasätts med ett föreläggande att komma in med ett svar till miljödomstolen inom viss tid. Domstolen ska upplysa om att målet kan komma att avgöras även om det inte kommer in något svar till domstolen.

Första stycket gäller inte,

1. om det finns anledning att anta att överklagandet inte till någon del kommer att bifallas,
2. om motparten är en förvaltningsmyndighet och översändande av överklagandet inte behövs, eller
3. om översändande av överklagandet annars är uppenbart onödigt.

8 § Den som getts tillfälle eller förelagts att svara ska göra det skriftligt eller, om det är lämpligt, muntligt.

Ett föreläggande enligt 7 § ska anpassas till förhållandena i det enskilda fallet. Den som svarar ska uppmanas att ange hur han eller hon ställer sig till överklagandet. Skälen till inställningen ska anges liksom de bevis som åberopas.

9 § Den som har överklagat ska tillställas ett svar och ska föreläggas eller ges tillfälle att yttra sig i den omfattning som behövs.

10 § En miljödomstol får utöver vad som föreskrivs i 7–9 §§ förordna om den skriftväxling som är nödvändig för att avgöra ett mål.

11 § Om det behövs, ska en miljödomstol inhämta yttrande från en förvaltningsmyndighet eller kommun som tidigare beslutat i saken.

12 § Den miljödomstol som ska pröva ett överklagande får besluta att det överklagade avgörandet tills vidare inte får verkställas och även i övrigt besluta tills vidare rörande saken.

Muntlig förhandling

13 § Till en muntlig förhandling ska miljödomstolen kalla den som har överklagat, dennes motpart och andra som enligt 7 § har förelagts att svara. Den som kallas får föreläggas att inställa sig vid vite eller med upplysning om att hans eller hennes utevaro inte utgör hinder för att handlägga målet.

Den som har kallats till en muntlig förhandling men inte kan inställa sig ska omedelbart anmäla det till domstolen.

14 § En part och den som har förelagts att svara i målet får delta i en muntlig förhandling genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring under samma förutsättningar som gäller enligt 5 kap. 10 § rättegångsbalken.

I fråga om offentlighet och ordning vid muntlig förhandling tillämpas i övrigt 5 kap. 1–5, 9 samt 11–12 §§ rättegångsbalken.

15 § Ifråga om ersättning för kostnader för parts inställelse tillämpas 11 kap. 6 § rättegångsbalken.

16 § Vid muntlig förhandling och vid undersökning enligt 1 kap. 18 § ska föras protokoll. Protokollet ska innehålla en redogörelse för förhandlingens gång och för den utredning som läggs fram vid förhandlingen. I protokollet ska antecknas vad som förekommer vid förhandlingen i fråga om yrkanden, medgivanden, bestridanden, invändningar och vitsordanden.

I fråga om dokumentation av bevisning och vad som förekommit vid undersökning enligt 1 kap. 18 § tillämpas 6 kap. 6 och 6 a §§ rättegångsbalken.

Parters rätt att få del av uppgifter

17 § Innan ett mål avgörs, ska en part få kännedom om och tillfälle att yttra sig över det som tillförts målet. Detta gäller inte i fall som avses i 7 § andra stycket.

18 § Skriftlig handling som åberopas som bevis ska ges in till miljödomstolen utan dröjsmål. Detsamma gäller sådana föremål som åberopas som bevis och som kan flyttas till domstolen.

Domstolen får förelägga en part som åberopar bevisning som avses i första stycket att inom viss tid ge in handlingen eller föremålet till domstolen med upplysning om att målet ändå kan komma att avgöras.

I fråga om bevis som avses i första stycket gäller i övrigt 38 kap. 1–5 och 7–9 §§ respektive 39 kap. 5 § rättegångsbalken. Ersättning till annan än part för tillhandahållande av skriftlig handling eller föremål utgår dock alltid av allmänna medel.

19 § En miljödomstol får besluta om syn på stället för besiktning av en fastighet eller en plats eller av ett föremål som det inte är lämpligt att flytta till domstolen. Vid en sådan syn får yrkeshemlighet röjas om det finns synnerlig anledning till det.

I fråga om syn på stället gäller bestämmelserna om muntlig förhandling och 5 kap. 11 § rättegångsbalken i tillämpliga delar.

20 § En miljödomstol får inhämta ett yttrande i en fråga som kräver särskild sakkunskap från en myndighet, en tjänsteman eller den, som annars har att avge yttrande i ämnet eller anlita annan sakkunnig i frågan.

I fråga om sakkunnig gäller 40 kap. 2–7 och 12 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Ersättning för utlåtande av myndighet, tjänsteman eller den som annars har att avge yttrande betalas om det är särskilt föreskrivet. Annan sakkunnig är berättigad till ersättning av allmänna medel för sitt uppdrag. Domstolen får betala förskott på sådan ersättning.

21 § Domstolen får förordna om förhör med vittne eller sakkunnig. Sådant förhör äger rum vid muntlig förhandling. Förhöret får hållas under ed. Om förhör gäller 36 kap. 1–18 och 20–23 §§ samt 40 kap. 9–11, 14, 16 och 20 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Vittne och sakkunnig får delta i en muntlig förhandling genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring under samma förutsättningar som gäller enligt 5 kap. 10 § rättegångsbalken.

22 § Vittne eller sådan sakkunnig som har anlitats av domstolen har rätt till ersättning av allmänna medel för kostnad för sin inställelse. Rätten får bevilja förskott på ersättning för kostnad för resa och uppehälle. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen.

Har vittnet in kallats på begäran av enskild part och visar det sig att parten saknade godtagbart skäl för sin begäran, får domstolen besluta att parten ska betala tillbaka ersättningen till staten.

23 § Om det är lämpligt får förhör med vittne eller sakkunnig hållas av en annan miljödomstol än den där ett mål handläggs. I fråga om ett sådant förhör tillämpas 35 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken.

Miljödomstolens avgöranden m.m.

24 § Miljödomstolens avgöranden ska grundas på det som handlingarna innehåller och det som i övrigt har förekommit i målet.

25 § Ett avgörande får inte gå utöver det som yrkats i målet. När det finns särskilda skäl får dock miljödomstolen även utan yrkande avgöra till det bättre för en enskild part, om det inte är till nackdel för något motstående enskilt intresse.

26 § Bestämmelserna i 17 kap. 1, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13 och 15 §§ rättegångsbalken gäller i tillämpliga delar för rättegången i miljödomstolen.

Övrigt

27 § I fråga om tolk och översättning av handlingar tillämpas 5 kap. 6–8 §§ rättegångsbalken.

28 § I fråga om straff för en förseelse under förfarandet och för brott mot tystnadsplikt som ålagts av domstolen tillämpas 9 kap. 5 och 6 §§ rättegångsbalken.

I fråga om vite och hämtning tillämpas 9 kap. 7–10 §§ rättegångsbalken.

Domstolen ska självant ta upp frågor om ansvar för rättegångsförseelse och om utdömande av vite som förelagts med stöd av denna lag.

29 § Bestämmelserna i 11 kap. 1–3 §§, 12 kap. samt 32 kap., 33 kap. och 34 kap. 1 § rättegångsbalken gäller i tillämpliga delar vid handläggning av mål enligt detta kapitel.

30 § I fråga om särskilda rättsmedel mot domar eller beslut i mål som handlagts enligt detta kapitel tillämpas de bestämmelser i 58 kap. rättegångsbalken som gäller tvistemål samt 59 kap. rättegångsbalken.

Särskilda bestämmelser om vissa mål enligt miljöbalken och fastighetsbildningsmål

31 § Om miljödomstolen finner att ett överklagande bör föranleda ändring i en avslutad förrättning eller i ett fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut som har överklagats särskilt, får domstolen göra ändring även i den del som inte har överklagats, om det behövs för att det inte ska uppkomma någon uppenbar motstridighet eller oenhetlighet i förrättningen eller beslutet.

Finner miljödomstolen att det beträffande en förrättning finns en sådan omständighet som avses i 15 kap. 10 § fastighetsbildningslagen (1970:988), får domstolen besluta om behövliga åtgärder, även om överklagandet inte har avsett den delen av förrättningen.

32 § När en enskilds överklagande i ett fastighetsbildningsmål rör ett allmänt intresse, kallas länsstyrelsen eller, om målet avser sådan fastighetsbildning som anges i 15 kap. 8 § andra stycket fastighetsbildningslagen (1970:988), en sådan nämnd som avses i 4 kap. 15 § tredje stycket i den lagen till en muntlig förhandling. En företrädare för eller tjänsteman vid en myndighet vars verksamhet berörs av målet kan kallas för att lämna upplysningar. För detta ändamål kan även förrättningslantmätaren kallas.

33 § Om ett avgörande vid en förrättning som inte avslutats har överklagats, kan miljödomstolen föreskriva att förrättnings-

handläggningen ska avbrytas helt eller till viss del eller att handläggning som avbrutits ska fortgå oberoende av överklagandet. Sådan föreskrift träder i kraft genast och gäller till dess annat förordnas.

Om det på grund av särskilda omständigheter är lämpligt, får miljödomstolen förordna om förtida tillträde. Härvid äger 5 kap. 30 a § andra–fjärde styckena fastighetsbildningslagen (1970:988) motsvarande tillämpning.

Miljödomstolen kan omedelbart förordna att ett avgörande av lantmäterimyndigheten om förtida tillträde inte får utnyttjas förrän miljödomstolen har prövat överklagandet.

34 § Kan miljödomstolen inte utan olägenhet rätta fel i en förrättning, ska domstolen undanröja lantmäterimyndighetens beslut och åtgärder i den omfattning de påverkas av felet samt återförvisa förrättningen till myndigheten. Domstolen kan därvid meddela föreskrifter för vinnande av rättelse.

35 § Har efter förrättningens avslutande beslut om fastighetsbildning eller fastighetsbestämning överklagats och återkallar den som sökt åtgärden sin ansökan, ska förrättningen undanröjas i den del som återkallelsen avser, om övriga som fört talan vid förrättningen eller miljödomstolen och som själva haft rätt att påkalla åtgärden inte motsätter sig att förrättningen undanröjs. I fall som anges i 10 kap. 8 § andra stycket och 11 kap. 2 § andra stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) fordras alltid samtycke av övriga sakägare.

Endast om det finns synnerliga skäl får en kommunal lantmäterimyndighets förrättning undanröjas på grund av att myndigheten handlagt ärendet i stället för att lämna över det till den statliga lantmäterimyndigheten enligt 5 § lagen (1995:1393) om kommunal lantmäterimyndighet.

36 § Har i ett mål, där kungörelse enligt 19 kap. 9 § miljöbalken har utfärdats, sökanden överklagat tillståndsmyndighetens avgörande, får miljödomstolen i stället för att förordna om delgivning med motparterna besluta att ett exemplar av överklagandet ska över-sändas till den eller de aktförvarare som har förordnats av tillståndsmyndigheten samt utfärda kungörelse om överklagandet.

I kungörelsen ska uppges

1. att ett exemplar av handlingarna i målet hålls tillgängligt hos aktförvararen eller aktförvararna,

2. att kallelser och andra meddelanden i målet till parterna ska, om de inte särskilt tillställs någon part, införas i viss eller vissa ortstidningar samt hållas tillgängliga hos aktförvararen eller aktförvararna, och

3. att en svarsskrivelse ska ha kommit in till miljödomstolen inom den tid, minst tre veckor efter kungörandet, som miljödomstolen bestämt.

Kungörelsen ska införas i den eller de ortstidningar som tillståndsmyndigheten har bestämt för meddelanden i målet.

Då föreskrifterna i denna paragraf har iakttagits, ska delgivning anses ha skett.

37 § I rättegången i miljödomstolen gäller vad som föreskrivs i 19 kap. 17 och 22–28 §§ miljöbalken samt 7 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

3 kap. Överklagande av miljödomstolens avgöranden i mål som överklagats till miljödomstolen samt Miljööverdomstolens och Högsta domstolens handläggning av sådana mål

1 § Miljödomstolens avgöranden får, om inte annat är föreskrivet, överklagas hos Miljööverdomstolen. För överklagande gäller de tidsfrister som anges i 50 kap. 1 och 2 §§ samt 52 kap. 1 § rättegångsbalken.

2 § Ett överklagande ska vara skriftligt. I överklagandet ska anges

1. det avgörande som överklagas,
2. i vilken del avgörandet överklagas och den ändring som yrkas,
3. grunderna för överklagandet och i vilket avseende skälen för avgörandet enligt klagandens mening är oriktiga, och
4. de bevis som åberopas och det som ska styrkas med varje särskilt bevis.

Skriftliga bevis ska ges in samtidigt med överklagandet.

Klaganden ska ange de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Den domstol som meddelat avgörandet prövar om överklagandet har gjorts i rätt tid och ska avvisa ett överklagande som

har gjorts för sent. Om överklagandet inte avvisas, ska det tillsammans med övriga handlingar i målet sändas över till Miljööverdomstolen.

3 § För att Miljööverdomstolen ska pröva miljödomstolens avgöranden krävs prövningstillstånd. Vid prövningen av om prövningstillstånd ska meddelas tillämpas 49 kap. 14 och 14 a §§ rättegångsbalken.

4 § Ett beslut som inte är slutligt får överklagas endast i samband med överklagande av ett avgörande i målet. Överklagande får dock ske särskilt, när miljödomstolen

1. ogillat en invändning om jäv mot någon ledamot av miljödomstolen eller en invändning om att det finns ett hinder för målets prövning,

2. avvisat ett ombud eller ett biträde,

3. förordnat rörande saken i avvaktan på målets avgörande,

4. förelagt någon att medverka på annat sätt än genom inställelse inför miljödomstolen och en underlåtenhet att följa föreläggandet kan medföra särskild påföljd för honom eller henne,

5. utdömt vite eller någon annan påföljd för underlåtenhet att följa föreläggande eller straff för förseelse i förfarandet eller förklarat att någon ska ersätta en kostnad för förfarandet,

6. beslutat i en fråga som gäller ersättning för någons medverkan i målet,

7. beslutat i annat fall än som avses i 6 i en fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälplagen (1996:1619), eller

8. beslutat enligt 2 kap. 35 § andra stycket.

Ett beslut av miljödomstolen genom vilket målet återförvisas till en förvaltningsmyndighet får överklagas endast om beslutet innefattar avgörande av någon fråga som inverkar på målets utgång.

5 § Om det är lämpligt, får Miljööverdomstolen uppdra åt en eller flera ledamöter av domstolen att verkställa undersökning på platsen. Parterna ska på lämpligt sätt underrättas om tiden för undersökningen. Vid denna ska protokoll föras.

En utredning som en teknisk ledamot har verkställt beträffande en fråga av teknisk beskaffenhet får inte läggas till grund för Miljööverdomstolens dom eller beslut utan att parterna har beretts tillfälle att yttra sig över utredningen. Detta gäller dock inte om

utredningen i endast oväsentlig utsträckning avviker från vad som har framkommit tidigare i målet.

6 § Ett överklagat mål får avgöras av Miljööverdomstolen utan sammanträde, om ett sammanträde skulle sakna betydelse för prövningen. Om part och motpart har begärt sammanträde ska dock sådant hållas, om det inte uppenbarligen skulle vara utan betydelse.

Vid sammanträde får utredningen läggas fram genom Miljööverdomstolens försorg i den omfattning som domstolen bestämmer.

7 § I fråga om rättegången i Miljööverdomstolen gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 2 kap. om rättegången i miljödomstolen.

8 § Miljööverdomstolens avgöranden i mål som i första instans har prövats av en kommun eller en förvaltningsmyndighet får inte överklagas.

9 § Om rätten vid handläggningen av ett mål i Miljööverdomstolen, som enligt 8 § inte får överklagas, finner att avgörandet kan få stor principiell betydelse får målet eller, om det kan ske, en viss fråga i målet avgöras av Miljööverdomstolen med sju ordinarie domare, av vilka högst två får vara tekniska ledamöter.

10 § Om det är av vikt för en enhetlig rättstillämpning att ett mål prövas av Högsta domstolen får Miljööverdomstolen, om prövningstillstånd har meddelats enligt 49 kap. 14 § 3 rättegångsbalken, överlämna målet till Högsta domstolen för avgörande. Om Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd ska målet avgöras av den domstolen, annars ska Miljööverdomstolen avgöra målet.

Ett överlämnande enligt första stycket ska ske så snart som möjligt.

Vid prövning av en fråga om överlämnande av ett mål till Högsta domstolen ska Miljööverdomstolen ha den sammansättning som anges i 1 kap. 8 § tredje stycket. Parterna ska alltid ges tillfälle att yttra sig i en sådan fråga.

Miljööverdomstolens beslut om överlämnande av ett mål till Högsta domstolen får inte överklagas.

11 § I ett mål som avses i 10 § tillämpas i Högsta domstolen 6 § samt 2 kap. 36 §.

Bilaga 6

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010, då lagen (1969:246) om domstolar i fastighetsmål ska upphöra att gälla.

2. Mål eller ärenden som har inletts före ikraftträdandet ska, i de fall de nya reglerna hade föreskrivit att målet eller ärendet skulle ha inletts eller överklagats vid en annan miljödomstol, vid ikraftträdandet överlämnas till den miljödomstolen.

3. Mål eller ärenden ska inte överlämnas om det skulle vara till nackdel för handläggningen eller om det av andra skäl inte skulle vara lämpligt.

2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken (1942:740)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 10 § rättegångsbalken (1942:740) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap. 10 §

Twist om äganderätt eller nyttjanderätt till fast egendom, om rätt till servitut eller annan särskild rätt till egendomen eller om besittning av egendomen *skall* upptagas av rätten i den ort, där fastigheten är. Lag samma vare, om tvisten rör skyldighet för ägare eller innehavare av egendomen att fullgöra något, som åligger honom i denna egenskap, eller, då nyttjanderätt eller annan särskild rätt till egendomen upplåtits, fråga är om vederlag för upplåtelsen, byggnads underhåll eller annat dylikt. *Vad som sägs i denna paragraf gäller dock ej arrendetvist.*

Twist med anledning av tillfällig upplåtelse av nyttjanderätt till mark eller hus eller del av hus för uppställning av fordon skall vid tillämpning av paragrafen ej anses som arrendetvist.

Ligger fastigheten under flera domstolar eller gäller tvisten flera fastigheter under skilda domstolar, *skall* tvisten upptagas av den rätt, under vilken huvuddelen ligger.

Twist om äganderätt eller nyttjanderätt till fast egendom, om rätt till servitut eller annan särskild rätt till egendomen eller om besittning av egendomen *ska* upptagas av rätten i den ort, där fastigheten är. Lag samma vare, om tvisten rör skyldighet för ägare eller innehavare av egendomen att fullgöra något, som åligger honom i denna egenskap, eller, då nyttjanderätt eller annan särskild rätt till egendomen upplåtits, fråga är om vederlag för upplåtelsen, byggnads underhåll eller annat dylikt.

Ligger fastigheten under flera domstolar eller gäller tvisten flera fastigheter under skilda domstolar, *ska* tvisten upptagas av den rätt, under vilken huvuddelen ligger.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

3 Förslag till lag om ändring i jordabalken (1970:994)

Häri genom föreskrivs i fråga om jordabalken (1970:994)

dels att 8 kap. 32 § ska upphöra att gälla,

dels att 8 kap. 31 och 31 b §§ samt 13 kap. 23 och 24 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

31 §

Beslut av arrendenämnden i fråga om förlängning av arrendeavtal, fastställande av villkoren för sådan förlängning, uppskov med avträde enligt 9 kap. 12 b eller 13 § eller 10 kap. 6 a § eller bestämmande av ersättning enligt 9 kap. 14 § eller i fråga som avses i 9 kap. 17 a, 18, 21, 21 a, 31 eller 31 b § eller 11 kap. 6 b § får överklagas till *den hovrätt inom vars domkrets arrendenämnden är belägen.*

Beslut av arrendenämnden i fråga om förlängning av arrendeavtal, fastställande av villkoren för sådan förlängning, uppskov med avträde enligt 9 kap. 12 b eller 13 § eller 10 kap. 6 a § eller bestämmande av ersättning enligt 9 kap. 14 § eller i fråga som avses i 9 kap. 17 a, 18, 21, 21 a, 31 eller 31 b § eller 11 kap. 6 b § får överklagas till *Svea hovrätt.*

Arrendenämndens beslut i ett ärende enligt 9 kap. 2, 3, 7 eller 17 §, 10 kap. 2, 3, 4 eller 7 § eller 11 kap. 2 § får inte överklagas.

31 b §

I hovrätten får utöver lagfarna ledamöter ingå en teknisk ledamot, om målets beskaffenhet eller något annat särskilt skäl föranleder det.

I fråga om kvalifikationskrav för en teknisk ledamot, möjlighet för hovrätten att låta en ledamot verkställa en undersökning på platsen och i fråga om utredning som en teknisk ledamot verkställt gäller *14-*

I fråga om kvalifikationskrav för en teknisk ledamot, möjlighet för hovrätten att låta en ledamot verkställa en undersökning på platsen och i fråga om utredning som en teknisk ledamot verkställt gäller *1 kap.*

13 kap.

23 §

Mål angående omprövning eller jämkning av avgäld, klander av uppsägning eller bestämmande av lösesumma upptages av fastighetsdomstol.

Mål angående omprövning eller jämkning av avgäld, klander av uppsägning eller bestämmande av lösesumma upptages av miljödomstol.

24 §

Angående rättegången i mål som avses i 23 § gäller i tillämpliga delar expropriationslagen (1972:719). Bestämmelserna om utredningsbeslut äger dock tillämpning endast i den mån målet avser bestämmande av lösesumma. Rör tvisten fråga som kan inverka på den rätt som tillkommer innehavare av panträtt eller rättighet som är inskriven, är rätten ej bunden av parts yrkande eller medgivande.

I mål angående bestämmande av lösesumma skall fastighetsägaren vidkännas på ömse sidor uppkomna rättegångskostnader vid fastighetsdomstolen, i den mån ej annat föranledes av 18 kap. 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Har motpart förebringat utredning i strid med utredningsbeslut som fastighetsdomstolen meddelat, ersättes dock kostnaden för sådan utredning endast i den mån utredningen haft betydelse för utgången i målet. Beträffande skyldigheten att svara för kostnad i högre rätt gäller med tillämpning i övrigt av 18 kap. rättegångsbalken, att fastighetsägaren, om ej annat föranledes av 18 kap. 6 och 8 §§ samma balk, alltid själv skall vidkännas såväl sina egna kostnader som kostnad som åsamkas motpart genom att fastighetsägaren fullföljt talan.

I mål angående bestämmande av lösesumma ska fastighetsägaren vidkännas på ömse sidor uppkomna rättegångskostnader vid miljödomstolen, i den mån ej annat föranledes av 18 kap. 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Har motpart förebringat utredning i strid med utredningsbeslut som miljödomstolen meddelat, ersättes dock kostnaden för sådan utredning endast i den mån utredningen haft betydelse för utgången i målet. Beträffande skyldigheten att svara för kostnad i högre rätt gäller med tillämpning i övrigt av 18 kap. rättegångsbalken, att fastighetsägaren, om ej annat föranledes av 18 kap. 6 och 8 §§ samma balk, alltid själv ska vidkännas såväl sina egna kostnader som kostnad som åsamkas motpart genom att fastighetsägaren fullföljt talan.

4 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Bilaga 6

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 19 kap. 2 §, 20 kap. 1 och 3–11 §§, 21 kap., 22 kap., 23 kap., 25 kap. 5 §, 31 kap. 18, 25–27 och 29 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 31 kap. 25, 26 och 29 §§ ska utgå,

dels att 21 kap. 7 § miljöbalken ska betecknas 17 kap. 8 § och ha följande lydelse,

dels att 6 kap. 8 §, 9 kap. 8 §, 11 kap. 9 b, 14, 17, 20 och 22 §§, 16 kap. 1, 2 och 13 §§, 17 kap. 3 §, 19 kap. 1, 4 och 5 §§, 20 kap. 2 §, 24 kap. 1, 3, 4, 7, 13 och 14 §§, 25 kap. 1–4, 7, 8 och 10 §§, 28 kap. 10 §, rubriken före 20 kap. samt rubriken närmast före 19 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas nya paragrafer 19 kap. 6–37 §§, 24 kap. 13 a och 13 b §§, 25 kap. 9 a §, 28 kap. 3 a § och 31 kap. 37 § samt närmast före 17 kap. 8 §, 19 kap. 6 och 28 §§ samt 28 kap. 3 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.
8 §

När en miljökonsekvensbeskrivning upprättats i ett *mål* eller ärende om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet, *skall* detta kungöras tillsammans med kungörelsen om ansökan enligt 19 kap. 4 § och 22 kap. 3 §. Om en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i något annat mål eller ärende som rör en verksamhet eller åtgärd som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, *skall* detta kungöras. Har en

När en miljökonsekvensbeskrivning upprättats i ett ärende om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet, *ska* detta kungöras tillsammans med kungörelsen om ansökan enligt 19 kap. 4 och 9 §§. Om en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i något annat mål eller ärende som rör en verksamhet eller åtgärd som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, *ska* detta kungöras. Har en ansökan gjorts *ska*

ansökan gjorts *skall* kungörelsen ske tillsammans med kungörelsen av ansökan. Därefter *skall* ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen hållas tillgängliga för allmänheten, som *skall* beredas tillfälle att yttra sig över dessa innan målet eller ärendet prövas.

När *dom eller* beslut har meddelats i målet eller ärendet *skall* detta kungöras. Samtidigt *skall* också kungöras hur allmänheten kan få tillgång till information om innehållet. Vidare *skall* den ansvariga myndigheten i den stat med vilken samråd hållits enligt 6 § informeras.

När en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats enbart för en prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§, eller när ett beslut avser enbart en sådan prövning, *skall* vad som anges i första och andra styckena i denna paragraf tillämpas i den utsträckning som behövs för prövningen eller, om det är lämpligt, för att allmänheten *skall* få tillgång till information om innehållet.

kungörelsen ske tillsammans med kungörelsen av ansökan. Därefter *ska* ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen hållas tillgängliga för allmänheten, som *ska* beredas tillfälle att yttra sig över dessa innan målet eller ärendet prövas.

När beslut har meddelats i ärendet *ska* detta kungöras. Samtidigt *ska* också kungöras hur allmänheten kan få tillgång till information om innehållet. Vidare *ska* den ansvariga myndigheten i den stat med vilken samråd hållits enligt 6 § informeras.

När en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats enbart för en prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§, eller när ett beslut avser enbart en sådan prövning, *ska* vad som anges i första och andra styckena i denna paragraf tillämpas i den utsträckning som behövs för prövningen eller, om det är lämpligt, för att allmänheten *ska* få tillgång till information om innehållet.

9 kap.

8 §

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av miljödomstol.

Regeringen får föreskriva att ansökan om tillstånd för vissa

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av den tillståndsmyndighet som regeringen bestämmer.

Om den miljöfarliga verk-

slag av verksamheter skall prövas av länsstyrelsen. Om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan, får regeringen föreskriva att en kommunal nämnd skall pröva frågor om tillstånd. *Tillstånd* som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt *skall alltid prövas av länsstyrelsen.*

Anmälan om miljöfarlig verksamhet *skall* enligt vad regeringen föreskriver göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

samheten kan antas ha en liten miljöpåverkan, får regeringen föreskriva att en kommunal nämnd *ska* pröva frågor om tillstånd. *Detta gäller inte tillstånd* som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet *ska* enligt vad regeringen föreskriver göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

11 kap.

9 b §

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av *miljödomstolen.* Ansökan om tillstånd till *markavvattning* prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet *skall*, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av *den tillståndsmyndighet som regeringen bestämmer.*

Anmälan om vattenverksamhet *ska*, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

14 §

Regeringen får förbjuda markavvattning som skulle kräva tillstånd enligt detta kapitel i områden där det är särskilt angeläget att våtmarkerna bevaras.

Länsstyrelsen får meddela dispens från ett förbud som meddelats enligt första stycket om det finns särskilda skäl.

Den myndighet som regeringen bestämmer får meddela dispens från ett förbud som meddelats enligt första stycket om det finns särskilda skäl.

Om dispens meddelas enligt andra stycket fordras för utförandet av markavvattningen att tillstånd söks enligt 9 §. Beslutet om dispens upphör att gälla om tillstånd till markavvattningen meddelas.

17 §

Den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållandena. Om vattenanläggningen med stöd av en särskild rättighet utförts på någon annans mark och äganderätten till anläggningen övergått till markägaren till följd av att rättigheten upphört, kvarstår underhållsskyldigheten för den som var rättighetshavare.

Den som enligt 28 kap. 12 § har fått rätt att använda någon annans vattenanläggning är tillsammans med ägaren skyldig att underhålla anläggningen, om inte *miljödombstolen* bestämt något annat.

Den som enligt 28 kap. 12 § har fått rätt att använda någon annans vattenanläggning är tillsammans med ägaren skyldig att underhålla anläggningen, om inte *tillståndsmyndigheten* bestämt något annat.

I 20 och 21 §§ samt i 24 kap. 4 § andra stycket finns bestämmelser om överflyttning av underhållsskyldigheten.

20 §

I stället för att lämna tillstånd att riva ut en vattenanläggning i ytvatten får *miljödombstolen* på begäran av ägaren av en fastighet som skulle skadas av utrivningen förordna

I stället för att lämna tillstånd att riva ut en vattenanläggning i ytvatten får *tillståndsmyndigheten* på begäran av ägaren av en fastighet som skulle skadas av utrivningen

att skyldigheten att underhålla anläggningen och fullgöra övriga skyldigheter som ligger på anläggningens ägare *skall* övergå på fastighetsägaren till dess något annat bestäms.

förordna att skyldigheten att underhålla anläggningen och fullgöra övriga skyldigheter som ligger på anläggningens ägare *ska* övergå på fastighetsägaren till dess något annat bestäms.

Till skydd för allmänna intressen får efter åtagande ett sådant förordnande också meddelas för staten, en kommun eller ett vattenförbund.

Förordnande får inte meddelas, om det kan antas att fastighetsägaren inte kan fullgöra skyldigheterna eller om det med hänsyn till den sökande eller till allmänna intressen anses mera angeläget att anläggningen rivs ut.

Om ägaren av en vattenanläggning vållas skada av att anläggningen bibehålls, *skall* den som övertar ansvaret för anläggningen betala skälig ersättning för skadan.

Om ägaren av en vattenanläggning vållas skada av att anläggningen bibehålls, *ska* den som övertar ansvaret för anläggningen betala skälig ersättning för skadan.

22 §

Om det kan uppkomma fara för allmänna eller enskilda intressen genom att en anläggning för bortledning av grundvatten helt eller delvis tas ur bruk, *skall* anläggningens ägare hämta in *miljödomstolens* tillstånd.

Skälig ersättning *skall* betalas, om en sådan åtgärd medför skada på någon annans egendom genom bestående ändring i vattenförhållandena.

Om det kan uppkomma fara för allmänna eller enskilda intressen genom att en anläggning för bortledning av grundvatten helt eller delvis tas ur bruk, *ska* anläggningens ägare hämta in *tillståndsmyndighetens* tillstånd.

Skälig ersättning *ska* betalas, om en sådan åtgärd medför skada på någon annans egendom genom bestående ändring i vattenförhållandena.

16 kap.

1 §

Regeringen, länsstyrelserna och andra förvaltningsmyndigheter, kommunerna, miljödomstolarna, Miljööverdomstolen och Högsta domstolen prövar mål och ärenden enligt denna balk eller enligt

föreskrifter meddelade med stöd av balken. I fråga om prövningen av mål om straff eller förverkande enligt 29 kap. gäller dock vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet.

Närmare bestämmelser om vilka mål och ärenden som prövas av respektive prövningsmyndighet finns i 17 kap. 1-4 §§, 18 kap. 1-2 §§, 19 kap. 1-2 §§, 20 kap. 2 §, 23 kap. 1 § samt 23 kap. 9 §.	Närmare bestämmelser om vilka mål och ärenden som prövas av respektive prövningsmyndighet finns i 17 kap. 1-4 §§, 18 kap. 1-2 §§, 19 kap. 1-2 §§ samt 20 kap. 2 §.
--	--

Beslut eller dom om återkallelse av tillstånd, dispens, godkännande och förbud mot fortsatt verksamhet samt omprövning av tillstånd eller villkor meddelas av tillståndsmyndigheten.

2 §

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får lämnas för begränsad tid. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan tidsbegränsning.

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får förenas med villkor.

Vid ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd).

För verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter får dock inte beslutas villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

<i>Bestämmelser om vilka mål som är ansökningsmål finns i 21 kap. 1 § och bestämmelser om vad en ansökan i ett ansökningsmål skall innehålla finns i 22 kap. 1 §. Regeringen får meddela föreskrifter om vad en ansökan i ett ärende skall innehålla</i>	Regeringen får utöver vad som föreskrivs i balken meddela föreskrifter om vad en ansökan ska innehålla.
--	---

Överklagbara domar eller beslut får överklagas av en ideell förening som enligt sina stadgar har till ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, såvitt avser domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt denna balk samt i frågor om tillsyn enligt 10 kap. eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. Detta gäller

1. även i de fall överklagandet enbart avser ett villkor eller en annan bestämmelse i domen eller beslutet, och

2. även i de fall domen eller beslutet är resultatet av en prövning enligt 22 kap. 26 §, 24 kap. 2, 3, 5, 6 eller 8 § denna balk eller en prövning enligt 7 kap. 13, 14 eller 16 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

För att få överklaga *skall* föreningen ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och ha lägst 2 000 medlemmar. Föreningen får dock inte överklaga beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

En miljöorganisation som vill överklaga en dom eller ett beslut som avses i första stycket *skall* göra det innan tiden för överklagande gått ut för dem som varit parter eller annars såsom sakägare haft klagorätt i målet eller ärendet.

2. även i de fall domen eller beslutet är resultatet av en prövning enligt 19 kap. 25 §, 24 kap. 2, 3, 5, 6 eller 8 §§ denna balk eller en prövning enligt 7 kap. 13, 14 eller 16 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

För att få överklaga *ska* föreningen ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och ha lägst 2 000 medlemmar. Föreningen får dock inte överklaga beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

En miljöorganisation som vill överklaga en dom eller ett beslut som avses i första stycket *ska* göra det innan tiden för överklagande gått ut för dem som varit parter eller annars såsom sakägare haft klagorätt i målet eller ärendet.

17 kap.

3 §

Regeringen får för ett visst fall förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet som inte omfattas av kravet på prövning enligt 1 §, om

1. verksamheten i betraktande av de intressen som denna balk enligt 1 kap. 1 § *skall* främja kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

2. verksamheten utanför ett område som förtecknats enligt 7 kap. 27 § kan antas mer än obetydligt skada naturvärdet inom området,

3. verksamheten omfattas av bestämmelserna i 4 kap. 6 § tredje stycket.

Rätten till förbehåll enligt första stycket 2 gäller enbart verksamhet som är tillståndspliktig enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken.

Om ett mål eller ärende enligt denna balk pågår om tillståndsprövning av verksamheten, *skall* regeringen omedelbart lämna besked om förbehållet till den tillståndsprövande *miljödomstolen* eller myndigheten.

1. verksamheten i betraktande av de intressen som denna balk enligt 1 kap. 1 § *ska* främja kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

1. verksamheten i betraktande av de intressen som denna balk enligt 1 kap. 1 § *ska* främja kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

Om ett mål eller ärende enligt denna balk pågår om tillståndsprövning av verksamheten, *ska* regeringen omedelbart lämna besked om förbehållet till den tillståndsprövande myndigheten.

8 §¹

Om miljödomstolen finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, *skall miljödomstolen med eget yttrande överlämna frågan* till regeringens avgörande. Detsamma gäller om regeringen *skall* pröva tillåtligheten enligt 17 kap. 1 § eller om

Om miljödomstolen eller *Miljööverdomstolen, eller en förvaltningsmyndighet eller kommun* finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, *ska frågan tillsammans med ett yttrande överlämnas* till regeringens avgörande. Detsamma

¹ Nuvarande lydelse 21 kap. 7 § miljöbalken.

regeringen har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

Om miljödomstolen finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 §, *skall domstolen med eget yttrande överlämna målet till regeringen*. Detsamma gäller, om Naturvårdsverket begär att målet av sådan anledning *skall* överlämnas till regeringen. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt *skall* domstolen alltid med eget yttrande överlämna ärendet till regeringens avgörande.

gäller om regeringen *ska* pröva tillåtligheten enligt 17 kap. 1 § eller om regeringen har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

Om *en förvaltningsmyndighet eller miljödomstolen eller Miljööverdomstolen* finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 §, *ska målet eller ärendet tillsammans med ett yttrande överlämnas till regeringen*. Detsamma gäller, om Naturvårdsverket begär att målet av sådan anledning *ska* överlämnas till regeringen. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt *ska* domstolen *eller myndigheten* alltid med eget yttrande överlämna ärendet till regeringens avgörande.

19 kap.

1 §

Förvaltningsmyndigheterna och kommunerna prövar ärenden enligt vad som är föreskrivet i balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Kommuners beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av naturreservat, kulturresevat, naturminnen, djur- och växtskyddsområden, strandskyddsområden eller vattenskyddsområden, utom frågor om ersättning, får överklagas hos länsstyrelsen om inte annat är särskilt föreskrivet. Kommunala nämnders beslut i särskilda fall får överklagas hos länsstyrelsen, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Länsstyrelsens och andra statliga myndigheters beslut i särskilda fall får överklagas hos miljödomstol enligt 20 kap. 2 § andra stycket. Detsamma gäller beslut av en annan myndighet än regeringen om att bilda, ändra eller upphäva ett biotopskyddsområde.

Statliga myndigheters beslut i särskilda fall får överklagas hos miljödomstol enligt 20 kap. 2 § andra stycket. Detsamma gäller beslut av en annan myndighet än regeringen om att bilda, ändra eller upphäva ett biotopskyddsområde.

Särskilt om kommunala nämnders prövning av miljöfarlig verksamhet

4 §

Länsstyrelser eller kommunala nämnder skall *Kommunala nämnder ska*

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt bereda den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, samt
4. underrätta den som gjort en ansökan eller kommit med synpunkter *genom någon annan än honom eller henne själv* och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 17 § förvaltningslagen (1986:223).
4. underrätta den som gjort en ansökan eller kommit med synpunkter *om det som tillförts ärendet* och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av förvaltningslagen (1986:223).

5 §

I ärenden som prövas av länsstyrelser eller kommunala nämnder skall tillämpas bestämmelserna i

I ärenden som prövas av kommunala nämnder ska tillämpas bestämmelserna i

1. 22 kap. 1 § första stycket om ansökans form och innehåll,
2. 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

1. 6 § om ansökans form och innehåll,
2. 7 § om en ansökans ingivande och brister i den,

- 2 a. 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,
3. 22 kap. 3 § om kungörelsens innehåll,
4. 22 kap. 6 § om talerätt,
5. 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
6. 22 kap. 12 § om sakkunniga,
7. 22 kap. 13 § om undersökning på platsen,
8. 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11 samt andra stycket sista meningen och tredje stycket om tillståndsdoms innehåll,
9. 22 kap. 26 § om särskild dom,
10. 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
11. 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
12. 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.
- I ärenden som rör deponering eller förbränning av avfall skall också de bestämmelser som anges i 22 kap. 25 a respektive 25 b § om en tillståndsdoms innehåll tillämpas
3. 8 § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,
4. 9 § om kungörelsens innehåll,
5. 12 § om talerätt,
6. 15 § om rätt att företräda fastighet,
7. 17 § om sakkunniga,
8. 18 § om undersökning på platsen,
9. 22 § första stycket 1–3 och 5–11 samt andra stycket och tredje stycket om tillståndsbesluts innehåll,
10. 23 och 24 §§ om tillståndsbesluts innehåll i ärenden som rör deponering respektive förbränning av avfall,
11. 25 § om särskilt beslut,
12. 26 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter, och
13. 27 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande.

Särskilt om tillståndsmyndigheternas prövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet

6 §

En ansökan om tillstånd ska vara skriftlig. Den ska ges in till den tillståndsmyndighet inom vars område verksamheten i huvudsak ska bedrivas och innehålla

1. ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen, produktionsmängd eller annan liknande uppgift samt användningen av råvaror, andra insatsvaror och ämnen liksom energianvändning,

2. uppgifter om utsläppskällor, art och mängd av förutsebara utsläpp samt förslag till de åtgärder som kan behövas för att förebygga uppkomsten av avfall,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och en uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4 och 6 §§,

4. förslag till skyddsåtgärder eller försiktighetsmått samt de uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. iakttas,

5. förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,

6. i fråga om tillstånd att anlägga, driva eller ändra en verksamhet, en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att

upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, och

7. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–6.

En ansökan om tillstånd till vattenverksamhet ska dessutom innehålla uppgift om de fastigheter som berörs av vattenverksamheten och i förekommande fall namn och adress på ägarna och berörda innehavare av särskild rätt till fastigheterna.

Begär sökanden att sakägare ska föreläggas att anmäla ersättningsanspråk enligt 24 kap. 13 a § andra stycket ska det anges i ansökan.

Ytterligare bestämmelser om vad en ansökan om vattenverksamhet i vissa fall ska innehålla finns i 7 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

7 §

Ansökningshandlingarna ska ges in i det antal exemplar som tillståndsmyndigheten bestämmer.

Har ansökningshandlingarna inte getts in i tillräckligt antal exemplar eller finner tillståndsmyndigheten att ansökan är ofullständig ska myndigheten förelägga sökanden att avhjälpa bristen inom viss tid. Följer sökanden

inte ett föreläggande, får myndigheten besluta att bristen ska avhjälpas på sökandens bekostnad eller, om bristen är så väsentlig att ansökan inte kan ligga till grund för prövning av ärendet, avvisa ansökan.

Om det är uppenbart att en ansökan inte kan bifallas får ansökan avslås utan att kungörelse enligt 9 § utfärdas.

Ansökningshandlingarna får i den utsträckning tillståndsmyndigheten finner lämpligt ges in i elektronisk form.

8 §

I fråga om miljöfarlig verksamhet är den som erhållit tillstånd, dispens eller godkännande vid prövning av frågor som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§ skyldig att tillhandahålla den utredning om verksamheten och övriga förhållanden som behövs för prövningen. Tillståndsmyndigheten får förelägga denne att tillhandahålla den utredning som behövs. Föreläggandet får förenas med vite.

9 §

Om en ansökan tas upp till prövning, ska tillståndsmyndigheten utfärda kungörelse. Kungörelsen ska innehålla

1. en kortfattad redogörelse för ansökan samt i ärende om vattenverksamhet uppgift om de fastigheter som kan beröras,

2. en upplysning om innehållet i 13 §, om den inte kan lämnas på annat lämpligt sätt, samt en upplysning om innehållet i och sista tid för synpunkter enligt 16 § och för anmälan enligt 24 kap. 13 a § andra stycket,

3. ett tillkännagivande om i vilka tidningar meddelanden i ärendet till parterna ska införas och att meddelandena, om de inte särskilt skickas till en part, hålls tillgängliga hos den som förvarar akten, och

4. aktförvararens adress.

Tillståndsmyndigheten ska förordna någon att förvara ett exemplar av handlingarna i ärendet (aktförvarare). Aktförvarare kan vara en förvaltningsmyndighet, en kommun eller en enskild.

Kungörelsen ska snarast införas i ortstidning. En utskrift av kungörelsen ska i ärenden om vattenverksamhet sändas till varje sakägare som har angetts i ansökningen eller som på annat sätt är känd för tillståndsmyndigheten.

Om ansökan om tillstånd till vattenverksamhet berör fast egendom som är samfällad för flera fastigheter, behöver kungörelsen inte sändas till de särskilda delägarna i samfälligheten. Finns en känd styrelse för samfälligheten, ska kungörelsen sändas till styrelsen.

10 §

Ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen ska sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Fiskeriverket, länsstyrelsen och den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Om det kan antas att det allmänna fiskeintresset eller något annat allmänt intresse inte berörs av verksamheten, behöver dock inte handlingarna sändas över.

Kungörelsen ska även sändas till berörda kommuner och andra myndigheter vars verksamhet kan beröras av ansökan.

11 §

Kungörelsen ska i ärende om vattenverksamhet delges

1. styrelsen eller någon annan som förvaltar en av ansökan berörd kanal- eller slussanläggning eller annan allmän farled eller en hamn eller flottled som är allmän,

2. styrelsen för ett av ansökan berört vattenförbund samt styrelsen eller någon annan som förvaltar en berörd samfällighet enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet eller motsvarande äldre bestämmelser,

3. ägaren av en anläggning för

tillgodogörande av vattenkraft, om med ansökan avses ianspråktagande av den tillgodogjorda kraften,

4. ägaren av den strömfallsfastighet från vilken andelskraft tillhandahålls, när det är fråga om en ansökan enligt 7 kap. 1 § 3. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, och

5. innehavaren av det tillstånd som avses med en ansökan enligt 24 kap. 3 § eller 5–9 §§ eller enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

12 §

Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen ska, när det behövs, föra talan i ärendet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.

En kommun får föra talan för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen inom kommunen.

Fiskeriverket ska, om handlingar sänds till verket enligt 10 §, yttra sig om verksamhetens inverkan på det allmänna fiskeintresset samt föreslå de bestämmelser som behövs till skydd för fisket. Om verket anser att ett yttrande kräver undersökning på platsen, ska verket anmäla detta till tillståndsmyndigheten, som

ska förordna om sakkunnigutredning enligt 17 §.

13 §

Ägare av fastigheter som berörs av en ansökan om vattenverksamhet ska till tillståndsmyndigheten uppge innehavare av servitut, nyttjanderätt eller rätt till elektrisk kraft som belastar fastigheten. Underlåts detta utan giltigt skäl och uppstår på grund av detta skada för sådana sakägare, ska fastighetsägaren ersätta skadan.

14 §

Har en sakägare uppgetts eller på annat sätt blivit känd för tillståndsmyndigheten först efter det att kungörelsen har utfärdats och har sakägaren inte hört av sig i ärendet, ska sakägaren på lämpligt sätt ges tillfälle att yttra sig. Handläggningen av ärendet får dock inte uppehållas.

15 §

Om det råder tvist om en fastighet som påverkas av den med ansökan avsedda verksamheten, har den av de tvistande som innehar fastigheten med äganderättsanspråk rätt att företräda fastigheten i ärendet, tills den lagligen vinnns från innehavaren.

En ny ägare får inte rubba överenskommelser som den förre ägaren har ingått eller andra

åtgärder som har vidtagits i ärendet och som är bindande för den förre ägaren. Om den förre ägaren har erhållit meddelanden och kallelser i ärendet, behövs inte några nya meddelanden eller kallelser till den nye ägaren.

16 §

Synpunkter på ansökan ska lämnas skriftligen eller i elektronisk form till tillståndsmyndigheten i det antal exemplar som myndigheten finner behövligt och inom den tid som myndigheten har bestämt.

17 §

Om det behövs någon särskild utredning eller värdering, kan tillståndsmyndigheten förordna en eller flera sakkunniga att efter förberedande undersökning avge utlåtande. Sådan undersökning ska verkställas snarast möjligt. Om det behövs med hänsyn till sakens beskaffenhet eller ändamålet med undersökningen, ska myndigheten på ett lämpligt sätt underrätta parterna om tiden för undersökningen.

Tillståndsmyndighetens beslut får inte överklagas särskilt.

18 §

Om det är lämpligt, får myndigheten göra undersökning på platsen. Parterna ska på lämpligt sätt underrättas om tiden

19 §

På begäran av sökanden får tillståndsmyndigheten besluta att åtgärder får vidtas för att förebygga eller minska skador eller olägenheter, innan frågan om sådana åtgärder slutligen avgörs. Som villkor gäller att den sökande hos länsstyrelsen ställer säkerhet för den ersättning som den sökande kan bli skyldig att betala på grund av åtgärderna. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken.

Beslutet gäller omedelbart, men det kan ändras när förhållandena föranleder det.

20 §

Framgår det av ett utlåtande enligt 17 § eller på annat sätt att den sökta verksamheten berör fastigheter som inte har angivits i kungörelsen enligt 9 §, ska tillståndsmyndigheten med tillämpning av den paragrafen ge ägare och innehavare av särskilda rättigheter till sådana fastigheter tillfälle att yttra sig.

Om det är lämpligare får tillståndsmyndigheten kalla sakägarna till ett sammanträde i ärendet.

21 §

I ärendet ska tillståndsmyndigheten hålla sammanträde med dem som saken angår och besiktning på platsen, om det inte

är obehövligt.

Parterna ska på lämpligt sätt underrättas om tid och plats för sammanträdet.

Vid sammanträde förs protokoll. Protokollet ska innehålla redogörelse för vad som förekommit vid sammanträde och besiktning.

22 §

Ett beslut som innebär att tillstånd lämnas till en verksamhet ska kungöras och ska i förekommande fall innehålla bestämmelser om

1. den tid som tillståndet ska gälla,

2. verksamhetens ändamål, läge, omfattning, säkerhet och tekniska utformning i övrigt,

3. tillsyn, besiktning och kontroll, såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod,

4. skyldigheter att utföra skadeförebyggande åtgärder,

5. skyldighet att betala avgifter,

6. de villkor om utsläpp, begränsningsvärden och bästa möjliga teknik som behövs för att hindra eller begränsa skadlig påverkan på grund av föroreningar samt de övriga villkor som behövs för att förhindra skada på eller olägenhet för omgivningen,

7. de villkor som behövs

avseende hanteringen i verksamheten av kemiska produkter om hanteringen kan medföra olägenheter för den yttre miljön,

8. de villkor som behövs om avfallshantering, återvinning och återanvändning om en sådan åtgärd kan medföra olägenheter för den yttre miljön,

9. de villkor som behövs med avseende på hushållningen med naturresurser,

10. de villkor som behövs med avseende på avhjälpande av miljöskada och ställande av säkerhet,

11. de villkor som behövs för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna av dem för människors hälsa och miljön,

12. den tid inom vilken anspråk enligt 24 kap. 13 § får framställas,

13. den förlust som tillståndshavare enligt 31 kap. 22 och 23 §§ är skyldig att underkasta sig utan ersättning, och

14. villkor om säkerhet som avses i 24 kap. 14 §.

I bestämmelser som avser tillstånd till miljöfarlig verksamhet eller arbeten för vattenverksamhet ska anges den tid inom vilken den miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång eller arbetena för vattenverksamhet ska vara utförda.

Tillståndsmyndigheten får överlåta åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor av mindre betydelse.

Ytterligare bestämmelser om vad ett beslut om vattenverksamhet och vattenanläggningar ska innehålla finns i 7 kap. 6 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

23 §

Ett beslut som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall ska innehålla

1. uppgift om vilken av deponiklasserna farligt avfall, icke-farligt avfall eller inert avfall som tillståndet avser,

2. en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd avfall som får deponeras,

3. de villkor som behövs i fråga om åtgärder före och under driften av deponin,

4. de villkor som, enligt vad som kan förutses vid tillståndets beviljande, behövs i fråga om avslutning av deponin,

5. de villkor som behövs i fråga om åtgärder för övervakning och kontroll av att de skyldigheter uppfylls som gäller för verksamheten, och

6. de villkor som behövs i fråga om skyldighet att rapportera om typer och mängder av avfall

24 §

Ett beslut som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med förbränning av avfall ska innehålla

1. uppgifter om förbränningsanläggningens totala kapacitet för förbränning av avfall,

2. en förteckning över de avfallskategorier och de avfallsmängder som får förbrännas,

3. en förteckning över de mängder av olika kategorier av farligt avfall som får förbrännas,

4 i fråga om det farliga avfall som får förbrännas, villkor om avfallets minsta och högsta flöde, lägsta och högsta värmevärde samt maximala innehåll av föroreningar, och

5. villkor om den längsta tid under vilken det i samband med tekniskt oundvikliga driftstopp, driftstörningar eller fel i renings- eller mätutrustning får ske utsläpp av föroreningar till luft och vatten över fastställda värden.

25 §

På begäran av sökanden får tillståndsmyndigheten i särskilt beslut avgöra frågan om verksamhetens tillåtlighet om frågan inte enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 §§ ska prövas av regeringen.

Om tillståndsmyndigheten funnit att verksamheten är

tillåtlig och om verksamhetens snara genomförande är angeläget, får myndigheten i särskilt beslut meddela tillstånd till de arbeten som behöver utföras.

Meddelas särskilt beslut, får tillståndsmyndigheten skjuta upp prövningen av ärendet i övrigt tills beslutet vunnit laga kraft.

26 §

När verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet, får tillståndsmyndigheten vid meddelande av tillstånd till verksamheten skjuta upp villkorsfrågor tills erfarenhet har vunnits av verksamhetens inverkan.

I samband med uppskottsbeslutet ska tillståndsmyndigheten, i fråga om skada som kan antas bli särskilt kännbar, meddela provisoriska föreskrifter om skadeförebyggande åtgärder. Om det är nödvändigt för att motverka olägenheter, ska provisoriska föreskrifter om försiktighetsmått meddelas.

En uppskjuten fråga ska avgöras så snart som möjligt.

27 §

Tillståndsmyndigheten får, om det är skäligen, förordna att tillståndet till en verksamhet får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Om sökanden, sedan tillstånd till en verksamhet enligt balken har meddelats, åläggs skyldighet att förebygga eller minska skador, får tillståndsmyndigheten förordna att beslutet ska gå i verkställighet som om det hade fått laga kraft.

Överklagas ett beslut med ett förordnande enligt första eller andra stycket, får miljödomstolen undanröja förordnandet, innan talan mot beslutet i övrigt prövas.

28 §

Har en tillsynsmyndighet med stöd av 26 kap. 9 § första stycket förbjudit miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet eller beslutat att den som bedriver eller avser att bedriva sådan verksamhet ska vidta försiktighetsåtgärder och begärs tillstånd enligt denna balk, kan tillståndsmyndigheten, om sökanden ställer säkerhet för kostnad och skada, bestämma att tillsynsmyndighetens beslut inte får verkställas förrän tillståndsfrågan har avgjorts eller tillståndsmyndigheten föreskriver något annat.

I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utöknings-

balken. Säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten och förvaras hos länsstyrelsen.

29 §

Statliga myndigheter och kommuner är skyldiga att utan ersättning till en tillståndsmyndighet låna ut de lokaler som myndigheterna behöver för sina sammanträden förutsatt att lokalerna inte är upptagna för sitt huvudsakliga ändamål. Upplåtaren ska få ersättning för de särskilda kostnader som ett sammanträde kan medföra.

Markavvattning

30 §

Om det vid en fastighetsreglering beslutas att en fråga om markavvattning ska prövas enligt miljöbalken, ska detta anmälas av lantmäterimyndigheten till tillståndsmyndigheten. Ågarna av de fastigheter som ingår i fastighetsregleringen anses då som sökande.

Anmälan ska vara skriftlig och innehålla samma uppgifter som en ansökan om tillstånd till markavvattning.

31 §

Om det behövs för prövningen av en ansökan om markavvattning ska tillståndsmyndigheten förordna en markavvattningssakkunnig.

32 §

Särskilda bestämmelser om behörighet att vara markavvattningssakkunnig får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

33 §

Som markavvattningssakkunnig får inte förordnas någon som står i ett sådant förhållande till saken eller någon av parterna att tillförlitligheten kan anses förringad.

34 §

Den markavvattningssakkunnige bör samråda med sökanden och övriga sakägare samt de myndigheter som berörs av markavvattningen.

Den markavvattningssakkunnige får utföra besiktning. Sökanden, övriga sakägare och de myndigheter som berörs av markavvattningen ska underättas om besiktningen.

35 §

Den markavvattningssakkunnige ska till tillståndsmyndigheten ge in ett yttrande. Om den markavvattningssakkunnige anser att ansökan ska bifallas, ska yttrandet innehålla

1. förslag om hur markavvattningen ska utformas, med angivande av de miljökonsekvenser en sådan utformning kommer att medföra,

2. vilka som ska delta i

markavvattningen, och

3. varje deltagares andelstal i fråga om kostnaderna för verksamheten.

Den markavvattningssakkunnige bör samtidigt med yttrandet ge in sin kostnadsräkning.

36 §

Om sökanden återkallar sin ansökan, ska de sakägare som har framställt yrkande om att delta i markavvattningen underrättas. Om sådana sakägare saknas eller inte inom föreskriven tid begär att handläggningen fortsätter, ska ärendet skrivas av.

Sakägare på vars begäran ärendet handläggs vidare anses därefter som sökande.

37 §

Ett ärende som har inletts efter anmälan av lantmäterimyndigheten enligt 30 § ska skrivas av, om fastighetsregleringsförrättningen ställs in. Handläggningen ska dock fortsätta, om sakägare som har fört talan i ärendet och som har kunnat ansöka om markavvattningen begär det. Underrättas sakägarna om regleringsförrättningens inställande vid ett sammanträde vid tillståndsmyndighet, ska begäran framställas vid sammanträdet. I annat fall ska begäran framställas inom den tid som tillståndsmyndigheten bestämmer.

2 §

Miljödomstol prövar som första instans mål om

1. miljöfarlig verksamhet som är ansökningsmål enligt 21 kap. 1 § första stycket,

2. vattenverksamhet och vattenanläggningar enligt 11 kap. samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, utom verksamheter som avser markavvattning vilka verksamheter ska prövas av länsstyrelsen,

3. markavvattningar som enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet har överlämnats från länsstyrelsen eller anmälts av en lantmäterimyndighet,

4. ersättning för skada och intrång enligt 28 kap. 2–5 §§,

5. ersättning och inlösen vid ingripande av det allmänna enligt denna balk och vid vattenverksamhet, om inte annat har särskilt föreskrivits,

6. ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupptalan enligt 32 kap. 13 §,

7. fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap. 6 och 7 §§ på talan av någon av

Miljödomstol prövar som första instans mål om

1. ersättning för skada och intrång enligt 24 kap. 13 § och 28 kap. 2–5 §§,

2. ersättning och inlösen vid ingripande av det allmänna enligt denna balk och vid vattenverksamhet, om inte annat har särskilt föreskrivits,

3. ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupptalan enligt 32 kap. 13 §,

4. fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap. 6 och 7 §§ på talan av någon av